
Л.С. БАЛАШОВ, В.А. СОЛОМАХА

Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
вул. Терещенківська, 2, МСП-1, Київ, 01601
E-mail: inst@botany.kiev.ua

КЛАСИФІКАЦІЯ ЕКОСИСТЕМ ЗАПЛАВНИХ ЛУК УКРАЇНИ

Ключові слова: екосистеми, заплавні луки, класифікація, Україна

ECOSYSTEM'S CLASSIFICATION OF FLOOD-PLAIN MEADOWS OF UKRAINE

L.S. BALASCHEV, V.A. SOLOMAKHA

M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

The article is dedicated to river valley ecosystem's classification, using units of ecological typology and classification of flood-plain meadows of Ukraine. Ecosystems classification are based on such criteria as meadows wetting, spring flood duration, different river valley parts representation, landscape particularities river valley, river valley soils zone and concrete type, ground waters depth of occurrence and meadows overgrazing transformation particularities.

Key words: ecosystems, meadow, classification, Ukraine

КЛАССИФИКАЦИЯ ЭКОСИСТЕМ ПОЙМЕННЫХ ЛУГОВ УКРАИНЫ

Л.С. БАЛАШОВ, В.А. СОЛОМАХА

Институт ботаники им. Н.Г. Холодного НАН Украины, г. Киев

Статья посвящена классификации экосистем пойм рек Украины с использованием единиц экологической типологии и классификации пойменных лугов. Предлагаемая классификация учитывает увлажнение лугов, продолжительность весеннего половодья, представленность разных частей пойм, специфику рельефа поймы, зональный и конкретный типы пойменных почв, глубину залегания грунтовых вод и особенности трансформации лугов в условиях их перевыпасания.

Ключевые слова: экосистемы, пойменные луга, классификация, Украина

Лучний тип рослинності є другим за представленістю у складі природного рослинного покриву України і займає близько 9 млн. га. Останніми роками площі під трав'яними екосистемами збільшуються внаслідок зменшення орних угідь на 10–12 млн. га [4, 6]. Тому найімовірніше, що площі заплавних також збільшуватимуться передусім внаслідок переведення орних угідь в заплавах річок в ранг природних.

© Л.С. БАЛАШОВ, В.А. СОЛОМАХА, 2006

Лучна рослинність заплав річок достатньо ретельно досліджена [1], досить повно класифікована [5] і типізована як природні кормові угіддя [2]. Класифікація екосистем заплавних лук досі не розроблена. Тимчасом здійснення цього завдання значно полегшується тим, що типологію природних кормових угідь [2], до складу яких як основні залучено й заплавні луки, розробляли з урахуванням екологічних особливостей екоотопів заплав, а також екологічних і ценотичних характеристик певних видів.

Стаття підготовлена на засадах загальної класифікації екосистем [3, 7, 8], але з долученням детальних екологічних особливостей лучної рослинності заплав річок України.

Класифікація заплавних екосистем України за лучною рослинністю

Е. Злаково-трав'яні екосистеми

Е1. Екосистеми, що формуються за умов достатнього зволоження (лучні екосистеми)

Е1.1. Екосистеми заплавних лук

Е1.1.1. Екосистеми короткоповневих лук лісової та лісостепової зон на дернових алювіальних ґрунтах (тривалість повені менше 15 діб)

Е1.1.1.1. Злакові та злаково-різнотравні дрібнотравні луки

Е1.1.1.1.1. Сухі та свіжі (мезоксеро- і ксеромезофітні) луки на дернових опідзолених та лучних супіщаних і пілувато-піщаних ґрунтах

Е1.1.1.1.1.1. Овечокострицеві луки, переважно пов'язані з підвищеннями прируслової і притерасної ділянок заплави, високими гривами, що зрідка затоплюються під час повені. Характерними є дерново-слабопідзолисті піщані ґрунти. Глибина залягання ґрунтових вод — 1,5-2 м

Е1.1.1.1.1.2. Біловусові луки в заплавах займають невеликі площі на підвищених рівнинних ділянках, які не зазнають алювіальних процесів, або на делювіальних шлейфах других терас, котрі перебувають поза впливом повеней, з дерновими піщаними та супіщаними опідзоленими ґрунтами. Глибина залягання ґрунтових вод — 1-1,5 м

Е1.1.1.1.1.3. Пахучотравно-тонкомітлицеві луки пов'язані з добре дренованими ділянками, які не зазнають впливу повеневого режиму. Часто це нижні схили корінного берега, зрідка — ділянки на середньовисоких гривах у центральній і притерасній частинах заплав з дерновими опідзоленими супіщаними ґрунтами. Глибина залягання ґрунтових вод — 1-1,5 м

Е1.1.1.1.1.4. Типчакково-виноградниковомітлицеві луки займають верхню частину схилів грив та підвищення у центральній і прируслової частинах заплави з дерновими супіщаними ґрунтами, що зазнавали надмірного випасання. Глибина залягання ґрунтових вод — 2 м і більше. Лівобережне Полісся.

Е1.1.1.1.1.5. Вузьколистотонконогово-виноградниковомітлицеві луки трапляються переважно у середній частині схилів пологих середньовисоких грив. У ґрунтовому покриві переважають малопотужні дернові супіщані ґрунти. Глибина залягання ґрунтових вод — 1,2-1,7 м

Е1.1.1.1.1.6. Делявінякелеріві луки поширені здебільшого на верхніх та середніх частинах схилів високих грив і підвищених рівнинних ділянках центральної і прируслової частин заплав з дерновими слабо оглеєними супіщаними ґрунтами. Глибина залягання ґрунтових вод — 1,5-2 м

Е1.1.1.2. Свіжі та вологі (ксеромезо- та мезофітні) луки на дернових та лучних глеуватих супіщаних та суглинистих ґрунтах

Е1.1.1.2.1. Злакові та різнотравно-злакові високотравні луки

Е1.1.1.2.1.1. Гігантськомітлицеві луки переважно займають ділянки середнього рівня у прируслових і центральних частинах заплав, на схилах невисоких грив з дерновими та лучними глеуватими супіщаними і суглинистими ґрунтами. Глибина залягання ґрунтових вод — 1,2-1,7 м

Е1.1.1.2.1.1а. Гігантськомітлицево-різнотравні луки трапляються на меліорованих торфово-болотних ґрунтах з рівнем ґрунтових вод 0,7-0,8 м

Е1.1.1.2.1.2. Лучнокострицеві луки поширені в заплавах середніх та малих річок по всьому Поліссю та в Лісостепу на рівнинних дещо знижених ділянках центральної частини заплав, рідше — в інших їх частинах. Займають значні площі. Переважно пов'язані з лучними і

дерновими глеюватими супіщаними та суглинистими ґрунтами. Рівень ґрунтових вод — 1,2-1,5 м, інколи знижується до 2,0 м

Е1.11.213. Лучнокострицево-щучникові луки є пасовищним варіантом попередньої екосистеми. Також мають значне поширення, охоплюють великі площі на рівнинних та дещо знижених ділянках заплав. У ґрунтовому покриві переважають глеюваті та глейові суглинисті ґрунти. Глибина залягання ґрунтових вод — 1–1,2 м

Е1.11.214. Лучнолисохвостозвичайнотонконогові луки займають у заплавах рівнинні ділянки нижче середнього рівня та незначні зниження в центральній частині заплав з глибиною ґрунтових вод 0,5–0,7 м з дерновими глеюватими суглинистими ґрунтами та постійним зволоженням

Е1.11.3. Сирі та мокрі (гігромезо- та мезогігрофітні) луки на дерново-глейових, мулуватоболотних і торф'яно-болотних алювіальних ґрунтах

Е1.11.31. Різотравно-злакові та осокові луки

Е1.11.311. Щучникові луки поширені у заплавах усіх річок Полісся і знаходяться на знижених ділянках притерасних та центральних частин заплав на мулуватоболотних та торф'яно-болотних ґрунтах. Мають застійне зволоження з ґрунтовими водами на глибині 0,5–0,7 м.

Е1.11.311а. Щучникові постпасквальні луки, які сформувалися в різних лучних екосистемах внаслідок надмірного випасання, що призвело до значного ущільнення ґрунту, погіршення його аерації та зміни водного режиму. Трапляються в різних частинах заплав на ділянках нижче середнього рівня на дернових глейових, торф'яно-болотних ґрунтах та підсушених малопотужних торф'яниках

Е1.11.312. Болотнотонконогові луки поширені на знижено-рівнинних ділянках центральних та притерасних частин заплави з дерново-глейовими та лучними суглинистими ґрунтами. Ґрунтові води — на глибині 0,5-0,7 м, інколи опускаються до 1 м.

Е1.11.313. Повзучомітлицеві луки займають неглибокі блюдцевидні зниження в притерасній та центральній частинах заплав, де часто застоюється вода. Ґрунтовий покрив звичайно формують дернові сильно глейові та торф'янисто-болотні ґрунти. Ґрунтові води — на глибині 0,4-0,5 м, часто виступають на поверхню ґрунту.

Е1.11.314. Чорноосокові луки сформувалися в заплавах більшості річок Полісся і Лісостепу переважно під впливом випасання. Пов'язані з негативними формами рельєфу центральної і притерасної частин заплави, де переважають торфово-болотні ґрунти. Ґрунтові води — на глибині 0,2-0,5 м, інколи опускаються до 0,6-0,7 м. Переважно є пасовищами

Е1.11.315. Гостроосокові луки поширені в заплавах малих річок Полісся та Лісостепу, у притерасних і центральних частинах, інколи вздовж русел з торф'янистими низькими берегами, а подекуди займають усю заплаву. Пов'язані з рівнинно-зниженими ділянками з мулуватоболотними, рідше з дерновими сильно глейовими ґрунтами. Ґрунтові води — на глибині 0,2-0,3 м.

Е1.11.316. Пухирчастроосокові луки поширені в заплавах багатьох малих річок, переважно на притерасних та центральних знижених ділянках заплав з мулуватоболотними глейовими ґрунтами. Ґрунтові води близько до поверхні ґрунту, лише наприкінці літа опускаються до 0,4-0,5 м

Е1.12. Екосистеми тривалоповених лук Лісової та Лісостепової зон (тривалість поєнени більше 15 діб)

Е1.12.1. Злаково-різотравні крупнотравні свіжі та вологі луки

Е1.12.11. Свіжі (ксеромезофітні) луки на неглибоких дернових та дерново-слабокопідзолистих піщаних та супіщаних ґрунтах і молодих алювіальних пісках у центральних і притерасних частинах заплав

Е1.12.111. Гребінниково-тонкомітлицеві луки переважно поширені в заплавах великих річок на позитивних елементах рельєфу в прируслових та центральних частинах заплав. Ґрунтовий покрив створюють слабо розвинені дернові та слабопідзолисті піщані ґрунти. Ґрунтові води — на глибині 1,5–2,0 м

Е1.12.112. Безостостокосові луки трапляються невеликими фрагментами у прирусловій частині заплав, де займають підвищені рівнинні ділянки та незначні міжгрядні зниження. Відкладання з кожною повинню піщано-глинистого алювію сприяє створенню неглибоких дернових шаруватих супіщаних ґрунтів. Ґрунтові води — на глибині 1,5-1,7 м і більше

Е1.12.113. Наземнокуничникові луки поширені переважно в прируслових частинах заплав на схилах невисоких гряд та рівнинних ділянках середнього рівня з неглибокими дерновими та дерновопідзолистими глинисто-піщаних ґрунтах. Ґрунтові води — на глибині 1,5-1,7 м

Е1.12.114. Наземнокуничниково-виноградниково-мітлицеві луки трапляються переважно в центральних частинах заплави, на верхніх та середніх частинах схилів невисоких гряд. Ґрунтовий покрив складають дернові супіщані ґрунти. Ґрунтові води — на глибині 1,7-2 м

Е1. 12. 12. Свіжі та вологі (ксеромезо- та мезофітні) луки на дернових глеюватих та лучних супіщаних і суглинистих ґрунтах у центральних і притерасних частинах заплав

Е1. 12. 121. Повзучопирійні луки трапляються переважно на прируслових, рідше центральних частинах заплав великих та середніх річок, де займають ділянки вище середнього рівня з дерновими глеюватими супіщаними ґрунтами. Ґрунтові води — на глибині 1,5-1,7 м.

Е1. 12. 122. Червонокострицево-лучнокострицеві луки. Трапляються в різних генетичних частинах заплав переважно на рівнинних ділянках середнього рівня з дерновими глеюватими та лучними супіщаними і суглинистими ґрунтами. Ґрунтові води — на глибині 1-1,5 м.

Е1. 12. 123. Лучнокострицево-гігантськомілицеві луки займають значні площі на прируслових і центральних частинах заплав великих річок, де пов'язані з середньовисокими рівнинними ділянками та схилами невисоких грив з лучними, рідше дерновими глеюватими супіщаними та суглинистими ґрунтами. Ґрунтові води — на глибині 1,2-1,7, інколи до 2 м.

Е1. 12. 124. Лучнолисохвостово-болотнотонконогові луки значно поширені у заплавах великих та середніх річок, де займають незначні зниження в притерасних, а також видовжені вузькі зниження нижче середнього рівня у прируслових та центральних частинах заплав. Ґрунти переважно лучні глейові суглинисті. Ґрунтові води — на глибині 1,5-1,7 м

Е1. 12. 125. Лучнокострицево-щучникові луки у заплавах поліських річок пов'язані з впливом випасання на лучнокострицеві луки. Відповідно до поширення вихідних типів трапляються переважно у центральних і центрально-притерасних частинах заплав, де займають рівнинні дещо знижені ділянки, для яких характерні дерново-глейові та лучні суглинисті ґрунти. Ґрунтові води — на глибині до 1,5 м

Е1. 12. 2. Злаково-різнотравні та осокові крупнотравні сирі та мокрі (гігромезо- та мезо-гігрофітні) луки притерасних, рідше прируслових та центральних частин заплав

Е1. 12. 21. Сирі луки (гігромезофітні) на дернових глейових та лучно-болотних суглинистих ґрунтах

Е1. 12. 211. Звичайноочеретянкові луки поширені по всьому Поліссю, але ніде не займають великих площ. Розташовані переважно в нешироких видовжених зниженнях, які під час повені вкриваються шаром тонкого глинистого алювію, у прируслових та центральних частинах заплав. Переважають лучно-болотні, рідше дерново-глейові суглинисті ґрунти. Витримують затоплення повеневими водами та застійні явища. Ґрунтові води можуть опускатися до 0,5-0,7 м

Е1. 12. 212. Бекманієві луки трапляються часто, але всюди займають невеликі площі. Пов'язані зі зниженими рівнинними ділянками, схилами неглибоких долин та міжгирневих знижень з лучно-болотними та дерново-глейовими суглинистими ґрунтами. Ґрунтові води — на глибині 0,5-0,8 м, з весни витримує затоплення.

Е1. 12. 213. Лисячоосокові луки трапляються невеликими ділянками в неглибоких зниженнях у центральній і прирусловій частинах заплав з дерново-глейовими суглинистими та лучно-болотними ґрунтами. Ґрунтові води на початку літа, як правило, знаходяться на поверхні ґрунту, а до середини літа опускаються до глибини 0,6-0,8 м

Е1. 12. 214. Чорноситникові луки займають невеликі площі у заплавах поліських річок у замкнених слабодренованих зниженнях центральних та притерасних частин заплав. Ґрунти переважно дерново-глейові глинисто-піщані. Ґрунтові води на початку вегетації розташовані близько до поверхні ґрунту, влітку — глибині 0,5-0,7 м

Е1. 12. 22. Мокрі (мезогігрофітні) луки на дернових сильно глейових, лучно-болотних та мулуватоболотних ґрунтах

Е1. 12. 221. Гостроосокові луки значно поширені у заплавах усіх річок Полісся та Лісостепу, подекуди займають великі рівнинно-знижені ділянки переважно у прируслових та центральних частинах заплав, часто оточують притерасні болота, береги стариць, інколи формують смуги уздовж русел. Ґрунтовий покрив утворюють переважно дернові сильно глейові суглинисті та мулуватоболотні ґрунти. Ґрунтові води — на глибині 0,2-0,3 м, на підсушених ділянках — до 0,50,6 м

Е1. 12. 222. Великолепешнякові луки трапляються у вигляді нешироких (до 5 м) розірваних смуг уздовж русел та в неглибоких знижених рівнинних елементах рельєфу у притерасних, рідше центральних частинах заплав на дерново-глейових та лучно-болотних суглинистих ґрунтах. Вода весною і на початку літа стоїть на поверхні ґрунту, а до кінця літа може опуститися до 0,3-0,5 м

Е1. 12. 223. Плаваючолепешнякові луки значно поширені, але повсюдно займають невеликі ділянки. Пов'язані з невеликими блюдцеподібними зниженнями в центральній частині заплави з лучно-болотними або дерново-глейовими глинисто-піщаними та суглинистими ґрунтами. Ґрунтові води — на глибині 0,2-0,3 м. На початку літа вода стоїть на поверхні ґрунту.

Е1. 13. Екосистеми короткоповневих заплавних лук на алювіальних ґрунтах Степової зони (тривалість повені менше 15 днів)

E1.13.1. Злакові та різнотравно-злакові луки на лучних ґрунтах

E1.13.11. Сухі та свіжі (ксеро- та мезоксерофітні) луки на лучних супіщаних ґрунтах

E1.13.111. Типчаківі луки поширені переважно на вирівняних вершинах високих грив у прируслових та центральних частинах заплав Середнього Дніпра та його приток у лісостеповій і степовій зонах. Для них характерні лучні чорноземоподібні супіщані ґрунти. Ґрунтові води — на глибині 2-2,5 м

E1.13.112. Вузьколистотонконогові луки займають верхні частини пологістих схилів та підвищені рівнинні, добре дреновані ділянки на прируслових, зрідка — центральних частинах заплави. Для них характерні лучні супіщані та суглинисті ґрунти. Ґрунтові води — на глибині 1,8-2 і більше м

E1.13.113. Ранньоосокові луки займають 1-2 % площі в заплаві степового Дніпра, трапляються у заплавах всіх його лісостепових і степових приток, але на незначних площах або фрагментарно. Знаходяться в центральних та прируслових частинах заплав, де вкривають середню частину пологістих схилів високих грив, а також підвищені рівнинні ділянки. Характерні лучні супіщані ґрунти. Глибина ґрунтових вод досягає 2 і більше м

E1.13.12. Вологі (мезофітні) луки на лучних глеуватих супіщаних та суглинкових ґрунтах

E1.13.121. Лучнокострицеві луки трапляються зрідка, займають вузькі смуги на схилах неглибоких проточних знижень. Розташовані переважно на лучних глеуватих супіщаних та суглинистих ґрунтах. Ґрунтові води в межень — на глибині 1,5-2 м.

E1.13.122. Гігантськомілицево-лучнокострицеві луки поширені в заплаві середнього і нижнього Дніпра та його приток, але на невеликих площах. Трапляються в прируслових і центральних частинах заплав на ділянках середнього рівня. Характерними є дернові глеуваті та лучні супіщані ґрунти. Ґрунтові води в межень опускаються до 1,7-2 м

E1.13.13. Сирі (гігромезофітні) луки на лучно-болотних та мулувато-болотних ґрунтах

E1.13.131. Лисячеосокові луки трапляються невеликими ділянками у неглибоких зниженнях центральної і прируслової частин заплав з дерново-глейовими суглинистими та лучно-болотними ґрунтами. Ґрунтові води на початку літа, як правило, знаходяться на поверхні ґрунту, а до середини літа опускаються до глибини 0,6-0,8 м

E1.13.132. Лучнолисохвосто-бекманіві луки трапляються у прируслових та центральних частинах заплав, де займають пласкі днища і нижню частину схилів неглибоких долин та інші знижені рівнинні ділянки з лучно-болотними або мулувато-болотними ґрунтами. Ґрунтові води — на глибині 0,5-0,6 м, до кінця літа опускаються до 0,8-1 м

E1.13.133. Болотнотонконогові луки у заплавах степових річок трапляються рідше, ніж у лісовій і лісостеповій зонах, їх місцезростання пов'язані з незасоленими і слабо кислими ґрунтами. Розташовані переважно у центральних і притерасних частинах заплав на нижніх частинах пологістих схилів, міжгрибневих зниженнях та рівнинних ділянках нижче середнього рівня з лучними оглеєними та лучно-болотними ґрунтами. Ґрунтові води — на глибині 0,3-0,5 м

E1.13.134. Звичайноочеретянкові луки у заплавах річок степової зони мають обмежене поширення внаслідок наявності в ґрунтах солей та змінності зволоження. Займають негативні елементи рельєфу в прируслових та центральних частинах заплав на лучно-болотних ґрунтах. Ґрунтові води знаходяться близько до поверхні, але до середини літа можуть знизитися 0,5-0,6 м

E1.13.135. Гостроосокові луки значно поширені у заплавах усіх річок Полісся та Лісостепу, подекуди на значних площах. Розташовані переважно у прируслових та центральних частинах заплав на рівнинно-знижених ділянках, часто оточують притерасні болота, береги стариць, інколи формують смуги вздовж русел. Ґрунтовий покрив — це переважно дернові сильно глейові суглинисті та мулувато-болотні ґрунти. Ґрунтові води — на глибині 0,2-0,3 м, на підсушених ділянках — до 0,5-0,6 м

E1.13.136. Колінчастокитниково-плаваючолепешнякові луки трапляються у заплавах деяких річок степної зони, пов'язані з глибокими та не дуже глибокими блюдцеподібними зниженнями в межах притерасних та центральних частин заплав. Характерними є дерново-глейові глинисто-піщані та мулувато-болотні ґрунти. Місцезростання з різко змінними умовами зволоження і за умов тривалої повені та дощового літа ґрунтові води знаходяться на поверхні ґрунту майже протягом всього вегетаційного періоду, тимчасом як в звичайні роки стоять близько до поверхні ґрунту лише весною і на початку літа, а наприкінці літа — нижче поверхні ґрунту до 0,6-0,7 м

E1.13.2. Різнотравно-злакові луки на засолених ґрунтах

E1.13.21. Сухі (ксерофітні) луки на солонцюватих дернових ґрунтах

E1.13.211. Кермеково-типчаківі луки у заплавах річок трапляються значно рідше, ніж на лесових терасах, характерні для заплав малих степових річок. Трапляються на підвищених

елементах рельєфу, де рівень ґрунтових вод досягає 2 і більше м. В ґрунтовому покриві переважають солонцюваті ґрунти

Е1. 13.22. Вологі (мезофітні) луки на дернових і лучних солончакуватих та солончакових ґрунтах

Е1. 13.221. Східнокострицеві луки поширені переважно в заплавах малих річок Лісостепу, а в заплавах степових річок займають значно менші площі. Виникають на незначних зниженнях к притерасних частинах заплав з дерновими і лучними солончакуватими ґрунтами. Ґрунтові води — на глибині 1–1,5 м, інколи глибше

Е1. 13.222. Розсунутопокісницеві луки займають значні площі в заплавах малих річок Лісостепу, в степній зоні — лише незначні ділянки. Пов'язані зі зниженнями притерасних частин заплав, де поширені солонцюваті, солончакуваті та солончакові лучні ґрунти. Ґрунтові води — на глибині 1-1,5 м, подекуди їх рівень знижується до 2 м

Е1. 13.223. Велетенськопокісницеві луки поширені переважно у приморській смузі, а в заплавах — зрідка. Займають частину знижень на притерасних ділянках заплав деяких малих річок, де ґрунтовий покрив створюють лучні солончакуваті ґрунти. Глибина ґрунтових вод — 1-1,5 м

Е1. 13.224. Білопокісницеві луки трапляються переважно в заплавах річок басейну Сіверського Дінця, в т.ч. деяких степових та солончакових ґрунти. Глибина ґрунтових вод — 1-1,5, інколи до 2 м.

Е1. 13.23. Сирі та мокрі (гігромезо- та мезогігрофітні) луки на лучно-болотних солончакуватих ґрунтах і солончаках

Е1. 13.231. Розсунутоосоково-жерароситникові луки трапляються переважно в заплавах лісостепових річок, а в заплавах степових річок — дуже рідко. Пов'язані зі зниженнями прируслових частин заплав з лучно-болотними солончакуватими ґрунтами. Ґрунтові води — на глибині до 1 м.

Е1. 13.232. Звичайносолонцеві луки трапляються фрагментарно в заплавах деяких лівобережних приток Дніпра та Сіверського Донця на межі Лісостепу і Степу. Пов'язані з притерасними зниженнями, де поширені лучно-болотні солончакуваті ґрунти та солончаки. Ґрунтові води близько підходять до поверхні ґрунту і лише в кінці літа їх рівень знижується до 0,6-0,8 м

Е1. 13.233. Бульбокомишові луки у заплавах річок трапляються зрідка, описані в заплаві р. Молочна (ліва притока Сіверського Дінця), де займають притерасні зниження з лучно-болотними солончакуватими ґрунтами. Характеризуються довгим стоянням ґрунтових вод близько до поверхні ґрунту та незначним зниженням їх в кінці літа — до 0,3-0,4 м

Е1. 14. Екосистеми довгоповенемих лук на алювіальних лучних ґрунтах Степової зони (тривалість повені більше 15 діб)

Е1. 14.1. Злакові та різнотравно-злакові луки

Е1. 14.11. Свіжі (ксеромезофітні) луки на піщаних слабо задернованих ґрунтах прируслової частини заплави

Е1. 14.111. Безостостокосові луки поширені в заплавах Дніпра і Сіверського Дінця та їх лівобережних приток на межі Лісостепу і Степу. Пов'язані з пологими схилами гряд та підвищеними рівнинними ділянками прируслових частин заплав. Такі місцезростання займають слабо розвинені дернові піщані ґрунти. Ґрунтові води — на глибині 1,5-2 м і більше

Е1. 14.112. Ранньоосоково-наземнокуничникові луки зрідка трапляються у заплавах лісостепових і степових річок, переважно в прируслових частинах на схилах грив та міжгривневих рівнинних добре дренажованих масивах. Переважають слабо розвинені дернові піщані та пілуватопіщані ґрунти. Ґрунтові води — на глибині 1,5-2 м і більше

Е1. 14.12. Свіжі та вологі (ксеромезо- та мезофітні) луки на лучних та чорноземно-лучних супіщаних та суглинистих ґрунтах

Е1. 14.121. Лучнотонконогово-повзучопирійні луки поширені в заплавах багатьох річок, але зрідка займають великі масиви. Пов'язані з рівнинними ділянками середнього рівня здебільшого прируслових та центральних частин заплав. Ґрунтові води — на глибині 1,5-1,7 м

Е1. 14.122. Лучнокострицеві луки звичайно поширені у притерасних та центральних частинах заплав багатьох річок південної частини Лісостепу і Степу. Займають рівнинно-знижені ділянки з лучними суглинистими ґрунтами. Глибина ґрунтових вод до 1,5 м

Е1. 14.123. Тростинолисохвостові (або лучно-лисохвостові) луки поширені переважно у прируслових частинах заплав, рідше — в центральних на ділянках середнього рівня з лучними супіщаними ґрунтами. Ґрунтові води — на глибині до 1-1,5 м

Е1. 14.13. Сирі (мезогігрофітні) луки на дернових глейових і лучно-болотних ґрунтах

Е1. 14.131. Болотнотонконогові луки трапляються практично в заплаві будь-якої річки, займають рівнинно-знижені ділянки та неглибокі міжгривневі зниження в центральних і притерасних частинах заплав на дерново-глейових та лучно-болотних суглинистих ґрунтах. Ґрунтові води — на глибині 0,6-0,8 м

Е1. 14. 132. Лучнолисохвостово-бекманієві луки трапляються в прируслових та центральних частинах заплав, де займають пласкі днища і нижню частину схилів неглибоких долин, а також інші знижено-рівнинні ділянки з лучно-болотними або мулуватоболотними ґрунтами. Ґрунтові води — на глибині 0,5-0,6 м, до кінця літа опускаються до 0,8-1 м

Е1. 14. 133. Звичайноочеретянкові луки в заплавах річок степової зони мають обмежене поширення внаслідок засоленості ґрунтів та змінності зволоження. Займають негативні елементи рельєфу у прируслових та центральних частинах заплав на лучно-болотних ґрунтах. Ґрунтові води знаходяться близько до поверхні ґрунту, але до середини літа можуть знизитися до 0,5-0,6м.

Висновки

Лучна рослинність є одним з основних компонентів заплавних екосистем. Представлений варіант класифікації відображає значну різноманітність цього типу рослинності, що пояснюється поширенням лук у трьох природних зонах України, а також відмінністю ґрунтового покриву і гідрологічною різноманітністю заплав річок.

1. Афанасьев Д.Я. Рослинність України. Природні луки. — К.: Наук. думка, 1968. — 256 с.
2. Балашев Л.С., Сипайлова Л.М., Соломаха В.А, Шеляг-Сосонко Ю.Р. Типология лугов Украины и их рациональное использование. — К.: Наук. думка, 1988. — 240 с.
3. Дідух Я.П., Шеляг-Сосонко Ю.Р. Класифікація екосистем — імператив національної екомережі України // Укр. ботан. журн. — 2001. — 58, № 4. — С. 393—403.
4. Патики В.П., Соломаха В.А., Бурда Р.І. та ін. Перспективи використання, збереження та відтворення агробіорізноманіття в Україні / Під заг. ред. В.П. Патики, В.А. Соломахи. — К.: Хімджест, 2003. — 256 с.
5. Соломаха В.А. Синтаксономія рослинності України // Укр. фітоцен. зб. — 1996. — Сер. А, №4 (5). — 120 с.
6. Соломаха В.А., Малієнко А.М., Мовчан Я.І. та ін. Збереження біорізноманіття у зв'язку із сільськогосподарською діяльністю. — К.: ЦУЛ, 2005. — 120 с.
7. Davies C.E., Moss D. The EUNIS Habitat Classification // Final Report to the European Topic Centre on Nature Protection and Biodiversity, European Environment Agency. — 2002. — 125 p.
8. Rodwell J.S., Schaminee J.H.J., Mucina L. et al. The Diversity of European Vegetation. An overview of phytosociological alliances and their relationships to EUNIS habitats. — Wageningen, 2002. — 168 p.